



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/348/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

281/2011. (X. 5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. június 21-én előterjesztett panaszát a 2011. október 5-én megtartott zárt ülésén – dr. Kádár András Kristóf testületi tag különvéleményével – hozott döntése alapján

e l u t a s í t j a.

A Testületnek a panasz elbírálására egyrésztől nincs hatásköre, másrésztől a panaszt nem az arra jogosult terjesztette elő.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. június 21-én telefaxon és elektronikus levélben terjesztette elő beadványát a 2011. június 18-án megrendezett „Meleg Méltóság Menet 2011” rendezvény ellen demonstrálók egyes résztvevői által tanúsított, és a panaszos szerint több bűncselekmény törvényi tényállását is kimerítő magatartással szembeni intézkedést elmulasztó rendőrök ellen.

I.

1) A panaszos beadványában előadta, hogy 2011. június 18-án részt vett a „Meleg Méltóság Menet 2011.” elnevezésű rendezvényen, magát melegnek tartja. A beadványban foglaltak szerint a rendezvény ellen az Oktogonnál tartott ellendemonstráció egyes résztvevői olyan transzparenszeket mutattak fel, amelyeken a „Vészkorszakban” a meleg emberek megbélyegzésére használt rózsaszín háromszög volt feltüntetve, továbbá az akasztófán használt kötél, felette „újfajta bánásmódot a melegeknek!” jelmondattal. A beadványhoz a panaszos a leírtakat alátámasztó három fényképet is csatolt.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos szerint a transzparens feltartása a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) legalább három tényállását is kimerítette: a magatartás egyrészt a Btk. 174/B. § (1) bekezdése szerinti, a közösség tagja elleni erőszaknak a Btk. 174/B. § (3) bekezdése szerint büntetendő előkészületi alakzatát valósította meg, másrészt a transzparens feltartása önmagában megvalósította a Btk. 174/B. § (1a) bekezdése szerinti, a közösség tagja elleni erőszakot, harmadrészt a magatartás a Btk. 269. § (1) bekezdés b) pontjába is ütközik, mivel a lakosság egyes csoportjai elleni gyűlöletre uszított.

A panaszos beadványában azt állítja, hogy a rendőrség példásan biztosította a „Meleg Méltóság Menet 2011.” rendezvényt, de véleménye szerint mindez nem változtat azon a tényen, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr – mérlegelés nélkül – köteles elfogni és a hatóság elé állítani azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése rendelkezik azon esetekről, amikor a rendőr mérlegelheti az előállítás foganatosítását, ezen eset azonban e körbe nem vonható, panaszos szerint a szóban forgó esetben egyértelműen a mérlegelés nélküli intézkedési kötelezettség állt fenn. Hivatkozik a panaszos továbbá az Rtv. 2. § (1) bekezdésére, amely kötelezi a rendőrséget az életet, testi épséget fenyegető vagy sértő cselekménnyel szembeni védelemre, úgy szintén az emberi méltóság tiszteletben tartására és védelmére.

A rendőri intézkedés elmulasztása panaszos megítélése szerint az alapvető, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. §-ában elismert, emberi méltósághoz és élethez, valamint ugyanezen törvényhelyből levezetve – az Alkotmánybíróság 12/1991. (IV.11.) AB határozatában foglaltakra is figyelemmel – a testi épséghez való jogát egyértelműen sértette. A rendőri intézkedés elmulasztása, nevezetesen az előállítás elmaradása, panaszosi vélemény szerint egyenesen vezetett a büntetőeljárás megindításának és ennek okán a büntetőjogi szankció alkalmazásának elmaradásához. Úgyszintén felrója a panaszos, hogy az előállítás elmulasztása lehetővé tette a bűncselekmény folytatását, így az alapvető emberi jogok tovább szenvedtek sérelmet, mint az az előállítás foganatosítása esetén történt volna.

2) A Testület tájékoztató és további információkat kérő levelére a panaszos 2011. július 8-án kiegészítette panaszát. Ezen beadványban előadta, hogy a panaszban kifogásolt transzparensok kapcsán intézkedést vagy más rendőri segítséget a helyszínen nem kért, mivel azokról a rendezvény ideje alatt nem, csak később a sajtóból értesült. Elmondása szerint, a rendőrség a Meleg Méltóság Menet biztosításának részeként – az erőszakos ellentüntetőik fellépését megakadályozandó – a Meleg Méltóság Menet résztvevőit és az Oktogonra meghirdetett ellentüntetés résztvevőit egymástól kordonokkal elválasztotta, a Menet az Oktogont kikerülve, az ellentüntetőktől mintegy 100 méteres távolságban vonult, így sem a transzparensok érzékelésére, sem a helyszínen tartózkodó rendőrök értesítésére nem volt lehetőség. A panaszos véleménye szerint a panaszhoz csatolt fényképekből – melyek a „másfajta bánásmód” követelésével és a „Vészkorszak” idején a megsemmisítő táborokban használt rózsaszín háromszög feltüntetésével nyilvánvalóan a meleg emberek meggyilkolására szólítottak fel – azonban egyértelműen kiderül, hogy a rendőrök a transzparensokat látták, s bár azok a panaszban leírtak alapján álláspontja szerint egyértelműen bűncselekményt valósítottak meg, a rendőrök mégsem intézkedtek a transzparensokat feltartó személyek ellen.

A panaszos a továbbiakban hivatkozik az Alkotmánybíróság 30/1992. (V.26.) AB határozatára, melynek alapján álláspontja szerint az ellentüntető ismertett módon való véleménynyilvánítása ott és akkor nem minősült olyan kijelentésnek, amely a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányosan védett körébe tartozna. Megítélése szerint az ellentüntető dokumentálhatóan a meleg emberekkel szembeni erőszakos fellépésre készültek, amelyet csak a rendőrség hatékony fellépése akadályozott meg. Véleménye szerint magatartásával egyébként ezt a rendőrség is elismerte, hiszen pont az erőszakos fellépés megakadályozása miatt terelték el a Menetet. Mindezek alapján –véli a panaszos – nem kétséges, hogy az ellentüntetés erőszakcselekmények nyilvánvaló és közvetlen veszélyével fenyegetett.

A panaszos az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján azért fordult a Testülethez, mert véleménye szerint a rendőri intézkedés elmulasztásával okozott alapjogi sérelem megalapozza a panasz benyújtását, nem a vele szembeni intézkedés, hanem a transzparenszek feltartó személyekkel szembeni intézkedés elmaradása okán.

A panaszos 2011. június 21-én kelt nyilatkozata szerint hozzájárult a Testület állásfoglalásának – a személyazonosító adatoktól megfosztott – közzétételéhez.

II.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést fogantató rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

A Testület hatáskörébe az Rtv. idézett rendelkezése alapján ugyanakkor kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A panaszbeadványból és annak kiegészítéséből egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos az általa kifogásolt eseményről annak megtörténtét követően a sajtóból értesült, a transzparenszek felmutatásának időpontjában nem volt a helyszínen, emiatt rendőri intézkedést a helyszínen nem kért.

A Testület a panaszbeadványban és csatolt mellékletében foglaltak alapján, hatásköre vizsgálata során arra az álláspontra helyezkedett, hogy bűncselekmény gyanúja esetén az

azzal kapcsolatos, a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben (a továbbiakban: Be.) meghatározott eljárás megindítása az illetékes nyomozó hatóság hatáskörébe tartozik. A panaszos elévülési időn belül feljelentését a Be. 171. §-a alapján a nyomozó hatóságnál teheti meg.

III.

A Testület – fentiekben kifejtettek szerint – az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján, hatáskörének hiányában a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt elutasította.

Budapest, 2011. október 5.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Különvélemény

a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a panaszos által benyújtott panasz tárgyában 281/2010. (X. 5.) számon hozott állásfoglalásához

Nem értek egyet a Testület állásfoglalásával, úgy gondolom, hogy a Testületnek van hatásköre a panasz elbírálására, és a panaszt arra jogosult személy terjesztette elő, ezért a panaszban foglaltakat érdemben vizsgálni kellett volna.

Álláspontomat az alábbiakra alapozom.

1) A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. § (1) bekezdése értelmében a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 3. § (1) bekezdése ezt a kötelezettséget úgy pontosítja, hogy bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető

veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

Az Rtv. 13. §-a az Rtv. IV. fejezetében található, ezért egyértelmű, hogy az intézkedési kötelezettség megfelelő teljesítése vagy elmulasztása olyan kérdés, amelynek vizsgálata az Rtv. 92. §-a értelmében a Testület hatáskörébe tartozik.

2) Ennek rögzítése után azt kell vizsgálni, hogy a Meleg Méltóság Menete ellen tüntető személyeknek a panaszban meghatározott cselekménye felvethette-e olyan jogsértő cselekmény „egyszerű” (tehát a büntetőeljárás megindításához szükséges megalapozott gyanúnál alacsonyabb fokú) gyanúját, amelyre a jelen lévő rendőröknek az intézkedési kötelezettség alapján reagálniuk kellett volna.

A Testületnek ugyanis – töretlen gyakorlata szerint – nincs hatásköre egyes magatartások büntetőjogi/szabálysértési értékelését elvégezni, akkor azonban, amikor egy rendőri intézkedés alapját valamely, a rendőrség értékelése szerint jogellenes, a büntető- vagy a szabálysértési normákba ütköző magatartás jelenti (pl. előállítás bűncselekmény gyanújára hivatkozva), akkor a rendőri intézkedés jogszerűségének elbírálásához annak mérlegelése elengedhetetlen, hogy felmerült-e a bűncselekmény/szabálysértés alapszintű gyanúja. Ha igen, úgy az erre hivatkozva fogatosított intézkedés jogszerű lesz.

Ugyanezen mércének kell érvényesülnie a mulasztásra vonatkozó panaszok megítélésénél is. Amennyiben egy adott magatartás a Testület megítélése szerint felveti valamely bűncselekmény/szabálysértés egyszerű gyanúját, úgy a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezik, amelynek elmulasztására a cselekmény által érintett személy panaszjoga kiterjed.

Ennek következtében jelen ügyben két kérdést kell feltenni: felmerült-e a panaszolt esetben valamely bűncselekménynek legalább egyszerű gyanúja, és érintette-e ez a cselekmény a panaszost?

3) A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) 269. §-a szerint 269. § aki nagy nyilvánosság előtt valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport *vagy a lakosság egyes csoportjai* ellen gyűlöletre uszít, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A rendelkezés gyakorlata meglehetősen megszorító: a releváns bírósági döntések értelmében (pl. BH2005. 46.) „a közösség elleni izgatás törvényi tényállásában gyűlöletre uszít, aki másokat aktív, tevékeny gyűlöletre ingerel. A bűncselekmény [...] veszélyeztető jellegéből következik, hogy a megvalósuláshoz nem elegendő csupán a veszély feltételezett volta (absztrakt veszély). A veszély, a sérelem bekövetkezésének reális lehetőségét jelenti, vagyis olyan helyzet fennállását, amikor a folyamatnak a sérelem bekövetkezése irányába ható továbbfejlődése lehetőségével számolni kell. [...]G]yűlöltre uszít az, aki erőszakos cselekedetre, ilyen magatartás vagy tevékenység

kifejtésére hív fel akkor, ha a veszély nem csupán feltételezett, hanem a veszélyeztetett jogok konkrétak, és az erőszakos cselekedet közvetlenül fenyeget.”

Figyelembe véve az ügy összes körülményét, az az álláspontom, hogy a Btk. 269. §-a megvalósításának legalább egyszerű gyanúja felmerül azzal az ellentünetővel kapcsolatban, aki akasztófán használt kötelet mutatott fel, fölötte az „újfajta bánásmódot a melegeknek!” jelmonddal. Ez a „közlés” megítélésem szerint – ha szimbolikus módon is – erőszakra való felhívást valósít meg, az erőszak bekövetkezésének reális lehetősége pedig nem kérdéses az elmúlt évek megleghalmozásaihoz kapcsolódó incidensek fényében, amit igazol, hogy a rendőrség egy szakaszon szükségesnek látta a menet elterelését az erőszakos cselekmények megelőzése érdekében.

4) Ezt követően a panaszos személyes érintettségét kell megvizsgálni. A Testület ugyanis több állásfoglalásában [lásd pl. a 28/2008. (VII. 9.) számú állásfoglalást] kifejtette, hogy bár a jogszabályban rögzített intézkedési kötelezettség a jogbiztonság követelményéből és az ahhoz erős szálakkal kötődő tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadóan megkívánja, hogy a jogszabályok előírásainak betartását az erre kijelölt hatóságok figyelemmel kísérjék, kontrollálják, továbbá a jogsértő cselekményeket megfelelően szankcionálják, a Testület eljárásának előfeltétele a *panaszos* valamely alapvető jogának bizonyos szintet elérő sérelme. A Testület ezért nem vizsgálhatja azokat a mulasztásokat, amelyek a panaszost személyében közvetlenül semmilyen módon nem érintik.

Jelen esetben úgy gondolom azonban, hogy bár a panaszos a menet idején személyesen nem észlelte a táblát, azzal kapcsolatban rendőri intézkedést nem kért, és csak utóbb, a sajtóból értesült a sérelmezett transzparensről, a Btk. 269. §-ában tilalmazott cselekmény sajátosságainál fogva, esetében megvolt a személyes érintettség azon foka, amely a panasz előterjesztésére feljogosította.

Bár a közösség elleni izgatást a jogalkotó a köznyugalom elleni bűncselekmények között helyezte el, kétségtelen, hogy büntetendővé tétele védi azon személyek méltóságát – illetve, az erőszak konkrét veszélyét hordozó helyzetben nyilvánvalóan egyéb jogait, így testi épséghez fűződő, vagy gyülekezési jogát – is, akik az izgatással érintett csoporthoz tartoznak,

Amint azt Sólyom László, köztársasági elnök a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés által a 2007. október 29-i ülésnapon elfogadott törvény (T/3719. számú törvényjavaslat) alkotmánybírósági véleményezését kérő beadványában kifejtette: azt a kérdéskört, hogy a csoportnak címzett sértés eredményezheti-e az egyes tagok, vagy akár az összes tag emberi méltóságának sérelmét, és ha igen, milyen feltételekkel és korlátokkal, a jogi szakirodalom a sérelem „átsugárzása” fogalmában foglalja össze.

Sólyom László szerint „Az átsugárzás megállapíthatósága a csoport és tagjai viszonyától függ: ennek rendkívül intenzívnek kell lennie ahhoz, hogy a csoportot ért sértést a csoporttag alanyi joga megsértésének lehessen minősíteni. Egy ilyen kapcsolat természetesen függ a csoport nagyságától és körülhatárolhatóságától. Minél kisebb, és minél világosabban elhatárolható a kívülállóktól a csoport, annál valószínűbb az átsugárzás a csoport tagjaira. [...] A lényegi személyiségvonások között a csoportalkotás és a csoport és tagja kapcsolata szorossága szempontjából is lényeges különbségek vannak. Ezért a kollektívának címzett sértés átsugárzása egyéni alanyi jogsérelemre alapvetően egyedi mérlegelés, az ügy összes körülménye alapján állapítható csak meg. Ezt két tényező befolyásolja: a személyösszesség nagysága, és a csoport és a tagok közötti kapcsolat intenzitása. Ez a kapcsolat szorosabb, ha objektíve meghatározott, „levetközhetetlen” tulajdonságok határozzák meg (például bőrszín, testi fogyatékoság), vagy a csoporthoz tartozás a csoport tagjai számára egzisztenciális jelentőségű, azaz személyiségük lényegéhez tartozik” (lásd: http://www.solyomlaszlo.hu/admin/data/file/2771_20071113abinditvany_ptk_modositas_gyuloletbeszed_cimerrel.pdf).

Jelen ügyben az átsugárzás feltételei kétségtelenül fennálltak. A panaszosnak olyan, „levetközhetetlen” tulajdonságán, szexuális irányultságán alapul, amely – amint azt az Alkotmánybíróság is elismerte pl. 37/2002. (IX. 4.) AB határozatában – az emberi méltóság lényegéhez tartozik. A kérdéses csoport pedig kellően szűk, különösen ha a pillanatnyi konkrét fenyegetéssel érintett csoportot, azaz a Meleg Méltóság Menetében részt vevő személyeket vesszük, amelynek a panaszos – kétségbe nem volt elmondása szerint – tagja volt.

Fentiek alapján fennállt tehát az érintettségnek az a minimálisan szükséges foka, amelyet az Rtv. 92. §-a – a Testület töretlen gyakorlata alapján – a panasz benyújtásához megkövetel, így nem állítható, hogy a panasz nem az arra jogosulttól származik.

5) Mivel a Testületnek a fentiek alapján az ügy elbírálására van hatásköre, és a panasz az arra jogosulttól származik, a panaszt érdemben vizsgálni kellett volna. Ebben a körben fel kellett volna tární, hogy a helyszínen jelen lévő rendőrök észlelték-e a transzparenst, és amennyiben igen, úgy milyen intézkedéseket foganatosítottak, illetve ha nem intézkedtek, annak mi volt az oka.

Különös körütekintéssel kellett volna vizsgálni, hogy – minimálisan elvárható intézkedésként – sor került-e a kérdéses transzparenst tartó személy igazoltatására és a magatartás valamilyen eszközzel (fényképezőgéppel, kamerával) való rögzítésére annak érdekében, hogy amennyiben utóbb az ügyészség úgy ítéli meg, hogy a magatartás kimeríti a közösség elleni izgatás fogalmát, ismert személy ellen legyen megindítható a büntetőeljárás.

Budapest, 2011. október 5.

dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET